

1989, 28. srpna – Sdělení VONS č. 1058 „Rozsudek nad Františkem Stárkem a Ivou Vojtkovou pravomocný“ o usnesení Krajského soudu v Hradci Králové potvrzujícím rozsudek Okresního soudu v Ústí nad Orlicí, který odsoudil Františka Stárka pro trestný čin pobuřování k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, k propadnutí věcí a k ochrannému dohledu po vykonání trestu a Ivu Vojtkovou pro pomoc k trestnému činu pobuřování k podmíněnému trestu odnětí svobody.¹

Krajský soud v Hradci Králové zamítl ve veřejném zasedání, konaném dne 28. 8. 1989, odvolání Františka Stárka a Ivy Vojtkové, která podali proti rozsudku Okresního soudu v Ústí nad Orlicí, čímž se tento rozsudek stal pravomocným. Okresní soud v něm uznal Františka Stárka vinným spácháním trestného činu pobuřování podle § 100/1a, 3a tr. z. za vyhotovování a rozšiřování undergroundových kulturních časopisů Vokno a Voknoviny. Ivu Vojtkovou pak uznal vinnou pomocí k trestnému činu podle § 10/1c k § 100/1a, 3a tr. z., jehož se dopustil F. Stárek. Františka Stárka odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání dvou a půl roku v II. NVS, k trestu propadnutí věcí – zařízení k výrobě Voknovin a Vokna – a k následnému dvouletému ochrannému dohledu. Ivu Vojtkovou odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněným odkladem na dva roky.

Prokurátor se proti rozsudku okresního soudu neodvolal, dožadoval se pouze, aby odvolací soud potvrdil rozsudek první instance. Senátu krajského soudu předsedal JUDr. Miloslav Špryňar, přísedícími byli soudci z povolání JUDr. Ludmila Khomová a JUDr. Vladimír Kocourek. Obhájcem byl JUDr. Milan Hulík z advokátního poradny 9/A z Bolzanovy ulice z Prahy.²

Soud odmítl námitku obhajoby, která poukazovala na to, že při hlavním líčení nebyl volán jako svědek pracovník Federálního ústavu pro tisk a informace³, který zpracovával velmi negativní a ideologicky koncipovaný posudek na časopisy Vokno a Voknoviny, a že nebylo zjištěno ani jeho jméno. V odůvodnění usnesení uvedl

krajský soud, že prý není třeba, aby znalecký posudek vypracovaný institucí byl označen jménem zpracovatele. Toto stanovisko krajského soudu je v rozporu s ustanoveními podle § 105/1, věta druhá a § 100 tr. řádu. V odůvodnění usnesení se krajský soud ztotožnil s postupem a právními názory soudu prvního stupně.

Obhájce podrobně objasnil, proč by se na vydavatelskou činnost Františka Stárka nemělo hledět jako na trestný čin pobuřování, nýbrž jako na pouhý přestupek vydávání nepovolené periodické tiskoviny. Požádal přitom soud, aby použil ustanovení o nízkém stupni nebezpečnosti takového jednání pro společnost, což by umožnilo neuznat Františka Stárka vinným spácháním trestného činu pobuřování. Obhájce uvedl, že by podle povahy věci měly soudy ve změněné politické a společenské situaci používat tohoto ustanovení v trestních věcech, a to až do doby, kdy dojde k novelizaci ustanovení o trestném činu pobuřování. V historickém hodnocení tohoto zájmu chráněného zákonem uvedl pro zajímavost ustanovení rakouského říšského zákoníku z r. 1795, podle něhož bylo možno za pobuřování uložit pět až deset let vězení. Skutková podstata byla tehdy však stanovena mnohem přesněji než dnes. Pro zajímavost ji uvádíme: Tohoto trestného činu se dopustí ..., „kdo zlostným způsobem sousedům a spoluusedlým svým řečí, představováním písemným nebo malovaným takové myšlenky vnukati se pokusí, z nichž nelibost ke způsobu řízení, k veřejné správě zemské aneb k spořádání a stanovení země povstati může“. Dr. Hulík rovněž uvedl, že i za buržoazní republiky byl tento zájem chráněn trestním zákonem. Tak např. Klement Gottwald byl uznán vinným, že svým projevem na májovém táboře KSČ v Bohumíně dne 1. května 1924 „veřejně, způsobem surovým a štvavým hanobil republiku tak, že to mohlo snížit její vážnost a ohrozit veřejný mír v ní“, přičemž byl za to odsouzen k peněžitému trestu 30 Kčs a v případě nedobytnosti až k deseti dnům vězení.

Při nedůstojné frašce, jejímž výsledkem je to, že jeden z nejlepších aktivistů undergroundu a dalších občanských iniciativ je poslán na dva a půl roku do vězení, se soud tvářil velmi důstojně. Na pětatřicet přátel Františka Stárka, kteří sledovali soudní jednání – dalších patnáct se již do soudní síně nevešlo – vyslechlo

s uznáním z úst předsedy senátu, hovořícího téměř tři hodiny, pouze šest článků z Voknovin, za jejichž zveřejnění byl F. Stárek zejména odsouzen, a znovu ocenilo zdařilé literární zpracování průběhu některých manifestací, jakož i reportáže z výstavy pořádané redakcí Vokna na Střeleckém ostrově a z jednoho zmařeného koncertu. Když byl František Stárek veden chodbou, zdravili ho přítomní potleskem. Veřejného zasedání se zúčastnili i Bernard Haffka, profesor trestního práva, filozofie a sociologie práva na univerzitě v Pasově, který zastupoval Mezinárodní helsinskou federaci, dále pak první tajemnice velvyslanectví Velké Británie Judith MacGregorová a druhý tajemník velvyslanectví USA Edward W. Kaska. Mezi českými přáteli byli i dva mluvčí Charty 77 a několik členů Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných a Čs. helsinského výboru.

V příštích dnech bude František Stárek eskortován z věznice v Hradci Králové do výkonu trestu. Ivě Vojtkové začíná dnešním dnem zkušební dvouletá lhůta.⁴

Informace o Chartě 77, r. 12, 1989, č. 16, s. 12–13.

POZNÁMKY

- ¹ K případu Františka Stárka a Ivy Vojtkové a k další Stárkově perzekuci na konci 80. let viz sdělení VONS č. 700, 769, 790, 892, 935, 959, 978, 1020, 1033 a 1040, dokumenty č. 703, 772, 794, 896, 939, 963, 982, 1024, 1037 a 1044.
- ² Protokol o veřejném zasedání a usnesení Krajského soudu v Hradci Králové viz in: OS v Ústí nad Orlicí, soudní spis k případu Františka Stárka a Ivy Vojtkové (spis. zn. 1 T 43/89) přiložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 2 Rt 207/90; usnesení krajského soudu viz též in: LP, Sb. VONS, inv. č. 284, sign. I/4d, kart. 44.
- ³ Správně Federálního úřadu pro tisk a informace.
- ⁴ Podle hlášení o změnách u odsouzeného byl Stárek dodán 31. 8. 1989 do NVÚ Horní Slavkov. Rozhodnutím prezidenta republiky z 25. 11. 1989 mu byl prominut zbytek trestu a Stárek byl následující den propuštěn na svobodu. Usnesením Okresního soudu v Ústí nad Orlicí z 11. 12. 1989 byl Ivě Vojtkové prominut na základě prezidentské amnestie z 8. 12. 1989 pod-

míněný trest odnětí svobody. Výše uvedené dokumenty viz in: OS v Ústí nad Orlicí, soudní spis k případu Františka Stárka a Ivy Vojtkové (spis. zn. 1 T 43/89) přiložený jako příloha k rehabilitačnímu spisu, spis. zn. 2 Rt 207/90; dále viz článek „František Stárek v NVÚ Horní Slavkov“ in: *Informace o Chartě 77*, r. 12, 1989, č. 17, s. 17; též úryvky z dopisů Stárka a Petra Cibulky z vězení in: *Informace o Chartě 77*, r. 12, 1989, č. 19, s. 19–20.